

Rafał Wolski

"Dawne Prusy Wschodnie w pół wieku po Poczdamie" : sprawozdanie z konferencji

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 441-442

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rafał Wolski

„Dawne Prusy Wschodnie w pół wieku po Poczdamie” Sprawozdanie z konferencji

Duże zainteresowanie zarówno wśród ludzi nauki, jak i przedstawicieli mediów wzbudziła zorganizowana 18—19 września 1995 r. w Mierkach przez Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie pod patronatem wojewody olsztyńskiego, dr. inż. Janusza Lorenza konferencja „Dawne Prusy Wschodnie w pół wieku po Poczdamie”. Udział w niej wzięło ponad 40 pracowników naukowych, dyplomatów, publicystów z Polski, Niemiec, Litwy i obwodu kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej. Wśród gości konferencji wypada wymienić dr. Jana Kostrzaka, konsula generalnego RP w Kaliningradzie, Wiktora Marka Leyka, pełnomocnika wojewody olsztyńskiego ds. mniejszości etnicznych i religijnych, przedstawicieli wojewodów ostrołęckiego i ciechanowskiego, a ponadto dr. Hansa barona von Enzberga i dr. Eckharda Matthesa z Institut Nordostdeutsches Kulturwerk w Lüneburgu, Burkharda Ollecha z Akademii Bałtyckiej (Ostsee-Akademie) w Lubece-Travemünde, dr. Gerharda Doliesena z Ost-Akademie w Lüneburgu, amb. dr. Artura Kuzniecowa, przedstawiciela MSZ Rosji w obwodzie kaliningradzkim, red. Natalię Borowską z „Kaliningradzkiej Prawdy”, Olę Stiepanową z Obwodowego Muzeum Historii i Sztuki w Kaliningradzie.

Obrady otworzył w poniedziałek, 18 września 1995 r., dyrektor OBN, prof. dr hab. Stanisław Achremczyk, oddając następnie głos wojewodzie olsztyńskiemu, dr. inż. Januszowi Lorenzowi, który mówił m.in. o znaczeniu poznania najnowszej historii i obecnej sytuacji polityczno-społecznej regionu dawnych Prus dla perspektywy jego rozwoju. Po wystąpieniu wojewody prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński z Uniwersytetu Wrocławskiego zaprezentował referat „Prusy Wschodnie a bezpieczeństwo europejskie: stanowisko Francji, USA, Wielkiej Brytanii, ZSRR i Polski wobec przyszłości Prus Wschodnich w latach 1939—1945”. Prof. Wrzesiński podkreślił zwłaszcza opinie rządu RP na obczyźnie, który postulował najpierw przekazanie Polsce całego obszaru prowincji, a następnie optował za jej podziałem między Litwę a Polskę. Dr Bohdan Koziello-Poklewski (Towarzystwo Naukowe im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie) zajął się konsekwencjami cywilizacyjnymi podziału Prus Wschodnich po II wojnie światowej, kreśląc na podstawie danych statystycznych przede wszystkim stan prowincji objętej przez administrację polską i sowiecką po zakończeniu wojny. Kolejny referat, wygłoszony przez doc. dr. Edmunda Wojnowskiego (Towarzystwo Naukowe im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie), stanowił ambitną próbę inwentaryzacji polskich osiągnięć i niepowodzeń na tym terenie po 1945 r. — „Warmia, Mazury i Powiśle w polskim organizmie państwowym 1945—1989. Społeczeństwo, gospodarka, kultura”.

Tematykę konferencji zdominował po południu pierwszego oraz drugiego dnia obrad problem obecnej sytuacji, dziejów i przyszłości obwodu kaliningradzkiego. Prof. dr Walerij Galcow, dziekan Wydziału Historii Uniwersytetu Państwowego w Kaliningradzie, obszernie przedstawił dzieje obwodu w latach 1945—1991. Jerzy Bahr, dyrektor departamentu Europa II w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP, zajął się istotną

kwestią, jaką jest „Współpraca Rzeczypospolitej Polskiej z obwodem kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej”. Prof. dr hab. Andrzej Sakson (Instytut Zachodni, Poznań) zaprezentował komunikat na temat tożsamości obecnych mieszkańców wszystkich trzech części byłych Prus Wschodnich, szczególnie obszernie analizując sytuację w *oblasti*. Prof. dr Stanisław Kargopołow (Bałtycka Akademia Państwowa Floty Rybackiej, Kaliningrad) wygłosił sprawny, ale kontrowersyjny wykład „Status międzynarodowoprawnego obwodu kaliningradzkiego jako części Federacji Rosyjskiej”. Dyskusję, jaka się wywiązała, zamknął dr Dieter Bingen z Kolonii wystąpieniem „Obwód kaliningradzki a perspektywy współpracy europejskiej”, przedstawiając niemiecki punkt widzenia i powściągliwą politykę Republiki Federalnej wobec tego obszaru. Ostatni na sesji referat dr. Alvydasa Nikžentaitisa z Ośrodka Badania Dziejów Małej Litwy przy Uniwersytecie Kłajpedzkim „Kaliningrad: perspektywy rozwoju z litewskiego punktu widzenia”, stanowił wyważoną próbę prezentacji stanowisk różnych kręgów społeczeństwa i establishmentu litewskiego wobec rosyjskiej enklawy nad Bałtykiem.

Obrady konferencji podsumował jako owocne i pożyteczne dla wzajemnego poznania i zrozumienia prof. W. Wrzesiński. Należy się spodziewać, że tegoroczne spotkanie w Mierkach otworzy cykl sympozjów poświęconych najnowszym dziejom i współczesnej sytuacji ziem wchodzących w skład niegdysiejszych Prus Wschodnich. Referaty omawianej konferencji zostaną opublikowane w najbliższych numerach Komunikatów Mazursko-Warmińskich.